

10—17 januari.

Debatter m. m.

Onsdagen den 10 januari.

Ålderspresidentens hälsningstal	3
Anförande av talmannen efter talmansvalen	4

Torsdagen den 11 januari.

Talmannens anförande vid riksdagens öppnande	6
--	---

Fredagen den 12 januari.

Minnesord över avliden ledamot	8
Interpellationer av:	
herr Jacobson i Vilhelmina ang. bristen på tandläkare vid tand- poliklinikerna i Västerbottens lappmark	10
herr Hagberg i Luleå ang. vissa utrikespolitiska spörsmål i sam- band med Koreakonflikten	11

Tisdagen den 16 januari.

Herr Hagberg i Luleå vid föredragning av motionen nr 5	17
Interpellationer av:	
herr Sjölin ang. landets bränsleförsörjning	17
herr Swedberg i anledning av tågförseningarna vid statens järnvägar	18
herr Dickson ang. vissa modifikationer i gällande valbestämmelser	19
herr Pettersson i Norregård ang. ökade möjligheter för telefon- abbonnenter i de nya storkommunerna att utväxla samtal utan periodavgift	20

Onsdagen den 17 januari.

Interpellationer av:	
herr Nyberg ang. underbefälsföreningarnas val av representanter i förbandsnämnderna	28
herr Nihlfors ang. modifiering av gällande kompetensföreskrifter för erhållande av anställning i tullverket, m. m.	29

Samtliga avgjorda ärenden.

Onsdagen den 10 januari.

Protokoll ang. fullmaktsgrensning	3
Val av talman och vice talmän	4
Val av sekreterare	5

Fredagen den 12 januari.

Val av ledamöter i talmanskonferensen, kanslideputerade, kanslitillsättare och ekonomideputerade	8
--	---

Tisdagen den 16 januari.

Val av ledamöter i de ständiga utskotten	13
Val av statsrevisorer med suppleanter	15
Val av ledamöter i andra kammarens allmänna beredningsutskott ..	16
Kungl. Maj:ts berättelse till 1951 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit	16
Uppdelning av motion nr 5	17

Onsdagen den 17 januari.

Val av suppleanter i de ständiga utskotten och allmänna beredningsutskottet	23
---	----

I enlighet med § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen sammanträdde andra kammaren här i huvudstaden i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingslokalen

Onsdagen den 10 januari.

Kl. 11 fm.

§ 1.

Sammanträdet öppnades av representanten för Gävleborgs län herr SÄVSTRÖM såsom den ledamot, vilken bevisat de flesta riksdagarna, med följande ord:

Mina damer och herrar! I egenskap av ålderspresident tillkommer det mig att öppna detta sammanträde.

Jag vill då först hälsa eder alla välkomna till årets riksdag. Då vi samlas denna gång, sker det i medvetandet om det allvarliga ekonomiska läge vari vi för närvarande befinna oss. Det gäller nu liksom tidigare att skapa förutsättningar för uppnående av en ekonomisk politik som hindrar en inflationsartad utveckling. Detta medför krav på återhållsamhet i fråga om investeringar och sparsamhet i fråga om det allmännas utgifter.

Det ekonomiska läget har åstadkommit prisstegringar och påfrestningar av olika slag. Det vore högst önskvärt om under övergångstiden till ett stabilare tillstånd penningvärdet icke ytterligare försämrades.

Jag hoppas att det samförstånd, som förut besjälat oss i stora frågor som här behandlats, skall fortsätta. Enighet och god samhällsanda äro nödvändiga förutsättningar för att vi skola kunna utan större svårigheter reda oss.

§ 2.

Herr ordföranden tillkännagav, att han anmodat undertecknade att föra

protokollet till dess sekreterare hunnit utses ävensom att kanslipersonal blivit till erforderligt antal av honom för tillfället antagen; och blevo på framställd proposition dessa åtgärder av kammaren godkända.

§ 3.

Upplästes följande till kammaren ankomna protokoll angående den i § 32 riksdagsordningen föreskrivna fullmaktsgranskningen:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1951.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter som skulle inför departementschefen företagas innan årets riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar K. Böök, D. Hall och A. Andersson samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar A. Örne, E. Eriksson och A. W. Strand.

Till justitiedepartementet hade insänts fullmakter för 2 personer, vilka vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda såsom ledamöter av riksdagens andra kammare i stället för avgångna ledamöter av samma kammare.

Vid granskning av fullmakterna

framställdes icke någon anmärkning mot desamma.

Protokoll över granskningen jämte förteckning å de granskade fullmakterna skulle tillika med dessa överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

C. G. Bruno.

Den i protokollet omförmälda förteckningen var av följande lydelse:

Förteckning

å ledamöter av riksdagens andra kammare enligt fullmakter, granskade inför chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1951.

Örebro län.

- 1 Folkskollärarinnan Lena Renström, Kumla.

Gävleborgs län.

- 2 Fru Gerda Maria Nilsson, Gävle.

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 8 januari 1951.

Till justitiedepartementet hade den 5 januari 1951 från länsstyrelsen i Västernorrlands län inkommit fullmakt för folkskolläraren John R. Andersson, Sundsvall, vilken vid ny röstsammanräkning blivit utsedd såsom ledamot av riksdagens andra kammare i stället för avgången ledamot av samma kammare.

Vid granskning av fullmakten, som företogs inför chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte de granskade fullmakterna överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

C. G. Bruno.

Vid dessa protokoll voro fogade de däri avsedda fullmakterna för folkskollärarinnan Lena Renström i Kumla, fru Gerda Maria Nilsson i Gävle och

folkskolläraren John R. Andersson i Sundsvall att inträda som ledamöter av kammaren för tiden till den 1 januari 1953.

§ 4.

Företogs upprop av kammarens ledamöter.

Vid uppropet befunnos herr Ekström, fru Johansson i Norrköping samt herrar Ericsson i Näs, Engström, Nilsson i Bästekille, Bladh, Bark och Sandberg frånvarande.

Herr ordföranden meddelade, att herrar Ericsson i Näs och Nilsson i Bästekille anmält, att de vore förhindrade att närvara vid uppropet men komme att under dagens lopp intaga sina platser i kammaren samt att herr Bark begärt ledighet från riksdagsgöromålen innevarande dag.

Från herr Ekström, fru Johansson i Norrköping samt herrar Bladh och Sandberg hade till kammaren inkommit läkarintyg, som nu upplästes.

§ 5.

Anställdes val av talman; och befunns efter valets utgång hava till talman blivit utsedd herr Sävström med samtliga avgivna eller 215 röster.

§ 6.

Vid nu företaget val av förste vice talman blev därtill utsedd herr Skoglund i Doverstorp med samtliga avgivna eller 170 röster.

§ 7.

Företogs val av andre vice talman; och utsågs därvid herr Olsson i Mora med samtliga avgivna eller 146 röster.

§ 8.

Herr TALMANNEN yttrade: Jag ber att å egna och vice talmännens vägnar få tacka för förtroendet att leda kammarens förhandlingar. Vi skola försöka göra vårt bästa.

§ 9.

Upplästes ånyo och lades till handlingarna de under § 4 här ovan omnämnda läkarintygen, vilka voro av följande lydelse:

Att riksdagsmannen, herr Ragnar Ekström, Björkvik, på grund av influensa är oförmögen att delta i riksdagens arbete från och med den 10 januari under ca en vecka, intygas härmed.

Björkvik den 7 januari 1951.

Per Hansson.

Provinsialläkare.

Härmed intygas att riksdagsman fru Elsa Johansson, Norrköping, på grund av influensa är oförmögen att tjänstgöra under tiden 8/1 t. o. m. 13/1 1951.

Norrköping den 8 januari 1951.

Bror Runeskog.

Legitimerad läkare.

Härmed intygas att riksdagsman Erik Bladh på grund av sjukdom är förhindrad att delta i riksdagsarbetet under den närmaste tiden. Närmare intyg utfärdas senare.

Epidemisjukhuset, Malmö, den 7 januari 1951.

Sigvard Flodmark,

leg. läkare.

Härmed intygas, att riksdagsman Olof Evert Sandberg, född 7/4 1886, från Böleå, Teg, på grund av hämmorrhagisk pleurit vårdas å Umeå lasarett sedan 29/12 1950 och tills vidare är oförmögen att delta i riksdagsarbetet.

Umeå lasarett den 7 januari 1951.

Lars Edman.

Med. underläkare.

Kammaren beviljade herrar Ekström, Bladh och Sandberg ledighet från riksdagsgöromålen från och med denna dag tills vidare samt fru Johansson i Norrköping ledighet från och med denna

dag till och med den 13 innevarande januari.

Vidare beviljades herr Bark ledighet från riksdagsgöromålen innevarande dag.

§ 10.

Föredrogos åter de under § 3 här ovan intagna protokollen, varefter kammaren beslöt att, med godkännande av de däri omnämnda fullmakterna, lägga protokollen till handlingarna.

§ 11.

På hemställen av herr talmannen beslöt kammaren att genast företaga val av sekreterare, varefter det sålunda beslutade valet företogs, och befanns efter valsedlarnas öppnande och uppräknings valet hava så utfallit, att till sekreterare utsetts förste byråsekreteraren Gunnar Britth med samtliga avgivna eller 141 röster.

Sedan sekreteraren på kallelse infunnit sig, meddelade herr talmannen honom underrättelse om valets utgång och hälsade honom välkommen.

Protokollsföringen övertogs herefter av sekreteraren.

Ernst V. Staxäng. Frans Severin.

§ 12.

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att torsdagen den 11 innevarande månad kl. 11 fm. infinna sig i slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

§ 13.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats ett

antal inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelning av dessa biljetter finge ske genom kammarens kansli med iakttagande, att de för ledamöterna från var och en av rikets valkretsar avsedda biljetterna utlämnades till valkretsens äldste närvarande representant, som se-

dermera finge ombesörja den vidare utdelningen.

Detta förslag blev av kammaren bifallet.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 11.55 fm.

In fidem

Gunnar Britth.

Torsdagen den 11 januari.

Kl. 10.30 fm.

§ 1.

Herr talmannen meddelade, att herrar Ericsson i Näs och Nilsson i Bästekille, som varit förhindrade att närvara vid uppropet, senare under gårdagen intagit sina platser i kammaren, ävensom att herr Bark, som vid gårdagens plenum beviljats ledighet från riksdagsgöromålen, denna dag intagit sin plats i kammaren.

§ 2.

På förslag av herr talmannen, som förklarade sig hava om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, beslöt kammaren att vid plenum fredagen den 12 innevarande januari företaga val av fyra ledamöter i talmanskonferensen, två kanslideputerade, sex ledamöter att jämte talmannen och vice talmännen tillsätta befattningshavare hos kammaren samt fyra ledamöter att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 3.

På förslag av herr talmannen, som förklarade sig hava om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, beslöt kammaren att vid plenum tisdagen den 16 i denna månad företaga val av ledamöter och påföljande dag val av suppleanter i de ständiga utskotten samt vid förstnämnda sammanträde

jämväl val av revisorer och revisors-suppleanter för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning.

§ 4.

På förslag av herr talmannen beslöt kammaren att vid sammanträdena den 16 och 17 i denna månad företaga jämväl val av ledamöter respektive suppleanter i kammarens allmänna beredningsutskott.

§ 5.

Herr talmannen och kammarens ledamöter avgingo kl. 10.45 fm. till slottskapellet, varest riksdagspredikan hölls av kyrkoherden Carl David Söderberg i Kalmar. Efter slutad gudstjänst begav sig kammaren till rikssalen. Hans Maj:t Konungen öppnade där riksdagen med ett tal. Sedan första kammarens talman härefter framfört första kammarens undersåttliga vördnad, framträdde **ANDRA KAMMARENS TALMAN** och yttrade:

Eders Majestät.

Svenska folkets djupa vördnad och tillgivenhet för Konung Gustaf V under hans långa regeringstid är allmänt känd. Alldeles särskilt kom det till uttryck under de svåra krigsåren. Med stor tacksamhet minns vi hans orubbliga och fasta vilja att bevara freden åt vårt land.

Den demokratisering, som genomfördes i vårt land år 1918, tack vare att partierna gingo varandra till mötes, ledde till ett gemensamt mål, fosterlandets välfärd. Sedan den tiden har samhörigheten hos vårt folk vuxit sig allt starkare. Vi ha också genomfört en socialpolitisk omdaning av stora mått. Vår levnadsstandard har stigit betydligt. Genom beslut av regering och riksdag ha avgörande reformer genomförts. Självfallet önska vi att det sociala nybyggnadsverket framdeles skall kunna fortsätta.

Men den politiska oron i världen har nu i viss mån förändrat läget. Den har tvingat många länder till upprustning av försvaret. De tunga bördorna pressa ned levnadsstandarden. Även för oss har det medfört ekonomiska svårigheter.

Tidigare ha vi gjort stora uppoffringar i ekonomiskt avseende när det gällt att stärka vårt försvar. Vi ha dock inte klagat däröver. Fosterlandets räddning och välgång i en farofylld tid har för oss varit det väsentliga. Vi vill slå vakt om vår nationella frihet och behålla vår självständighet för att kunna bevara våra rättigheter som fria medborgare. Men frihet kräver försvar, och kultur kräver insatser och levande intresse för att bestå.

De ekonomiska framtidsutsikterna te sig nu allvarliga. Vi ha fått åtskilliga prisstegringar. När så härtill kommer

befogade löneökningar är det svårt att förutsäga slutresultatet. Skall penningvärdet kunna behållas, måste sparsamhet med statens utgifter iakttagas.

En mycket viktig angelägenhet är att den fulla sysselsättningen uppehålls. Arbetslöshet skapar bitterhet och missmod. Vad som önskas är *en jämn sysselsättning, ett fast penningvärde och lägre skattetryck.*

Till sist ett ord direkt till vår nye Konung. Eders Majestäts demokratiska sinnelag och mänskliga inställning gör att Eders Majestät åtnjuter aktning och förtroende inom alla folklager. Må vårt land under Eders Majestäts ledning få en fortsatt fredlig och lyckosam utveckling.

Andra kammaren framför till Eders Majestät sin tacksamhet och undersåttliga vördnad.

Talmännen fingo härefter vardera mottaga ett exemplar av dels Kungl. Maj:ts proposition, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1951/52, dels ock Kungl. Maj:ts berättelse till 1951 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit, varefter ceremonien på rikssalen avslutades; och åtskildes kammaren vid utgåendet från rikssalen, enligt beslut fattat före avgången från dess samlingsrum.

In fidem
Gunnar Britth.

Fredagen den 12 januari.

Kl. 11 fm.

§ 1.

Herr TALMANNEN öppnade sammanträdet med följande ord:

Mina damer och herrar! Det är för mig en smärtsam plikt tillkännagiva, att vår aktade ledamot av denna kammare ämnesläraren Eric Bladh i Malmö avlidit. Genom hans bortgång har kammaren förlorat en man som under sin levnad gjort en betydande insats på både det kommunala och det politiska området. Vad som Bladh mest ägnade sig åt i riksdagsarbetet var de ärenden som behandlas av bevillningsutskottet.

Men hans största intresse vid sidan av riksdagsarbetet var folkbildningsarbetet. Den verksamheten skötte han på ett utomordentligt bra sätt.

Med saknad och tacksamhet minnas vi honom som offentlig person, kamrat och människa.

Detta anförande åhördes av kammarens ledamöter stående.

§ 2.

Företogs val av fyra ledamöter i talmanskonferensen, och blevo därtill utsedda:

- herr Fast,
- » Hedlund i Rådom,
- » Hjalmarson och
- » Ohlin,

envar med 114 röster.

§ 3.

Anställdes val av två kanslideputerade. Därvid lämnades på begäran ordet till

Herr ANDRE VICE TALMANNEN, som yttrade: Herr talman. För vart och ett av de val som nu skola företagas ber jag att få avlämna en gemensam lista, vil-

ken godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen. Varje lista upptar namn å så många personer, som det ifrågavarande valet avser.

Den av herr andre vice talmannen beträffande detta val avlämnade listan upptog under partibeteckningen »Gemensam lista» följande namn:

- herr Mårtensson i Uddevalla och
- » Larsson i Stockholm.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd; och förklarades herrar Mårtensson i Uddevalla och Larsson i Stockholm utsedda till kanslideputerade.

§ 4.

Företogs val av sex ledamöter att jämte herr talmannen och vice talmännen tillsätta befattningshavare i kammaren.

Herr andre vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

- herr Severin,
- » Mosesson,
- » Hall,
- » Svensson i Grönvik,
- » Andersson i Mölndal och
- » Pettersson i Dahl.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd; och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å densamma, utsedda till kanslitillsättare.

§ 5.

Anställdes val av fyra ledamöter att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

Herr andre vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

- herr Netzén,
- » Malmberg i Skövde,
- » Svensson i Grönvik och
- » von Seth.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd; och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å densamma, utsedda att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes:

Kungl. Maj:ts den 11 innevarande januari på rikssalen avlämnade

dels proposition, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1951/52

dels ock berättelse till 1951 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit;

riksdagens revisorers berättelse om den år 1950 av dem verkställda granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning för tiden 1 juli 1949—30 juni 1950;

justitieombudsmannens ämbetsberättelse samt militieombudsmannens ämbetsberättelse.

§ 7.

Herr ANDRE VICE TALMANNEN erhöjll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att andra kammaren måtte besluta att utse suppleanter i de ständiga utskotten till ett antal av aderton i konstitutionsutskottet, bevillningsutskottet och jordbruksutskottet, tjugosex i statsutskottet samt sexton i vart och ett av de övriga utskotten utom i utrikesutskot-

tet, där antalet grundlagsenligt skall vara åtta. Slutligen får jag hemställa, att kammaren måtte besluta att utse tjugosex suppleanter i kammarens allmänna beredningsutskott.

Kammaren biföll vad herr andre vice talmannen sålunda hemställt.

§ 8.

På förslag av herr talmannen beslöt kammaren, att Kungl. Maj:ts proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1951/52, skulle uppföras sist å föredragningslistan för kammarens nästkommande sammanträde.

§ 9.

Anmäldes, att följande motioner under sammanträdet avlämnats till herr talmannen, nämligen

nr 1, av herr *Dickson*, med anledning av att riksbanken utgivit sedlar till högre belopp än vad gällande lag medgiver;

nr 2, av herrar *Ericsson* i Näs och *Hedlund* i Rådom, om inrättande vid lantbrukshögskolan eller vid Uppsala universitet av en lärostol i landsbygds-sociologi;

nr 3, av fru *Torbrink* och herr *Johanson* i Kalmar, om pension åt förra vagnstäderskan Olivia Charlotta Karlsson;

nr 4, av herr *Hjalmarson m. fl.*, om beredande av vidgade möjligheter att vid krig eller krigsfara ingripa mot verksamhet, som hotar rikets yttre eller inre säkerhet; och

nr 5, av herr *Hagberg* i Luleå *m. fl.*, angående sådan ändring av allmänna strafflagen, att krigspropaganda blir straffbelagd.

Dessa motioner bordlades.

§ 10.

Interpellation ang. bristen på tandläkare vid tandpoliklinikerna i Västerbottens lappmark.

Ordet lämnades på begäran till

Herr JACOBSON i Vilhelmina, som yttrade: Herr talman! Västerbottens läns landsting förtjänar ett varmt erkännande för det utomordentliga sätt, varpå det sökt ordna folktandvården inom länet. Detta gäller inte minst länets ödebygdssområden i lappmarken.

Allteftersom medicinalstyrelsens medgivande lämnats och byggnadstillstånd erhållits, har ett tjugotal tandvårdspolikliniker uppförts, därav icke mindre än fem inom länets lappmark. Vid samtliga, som fylla högt ställda anspråk i fråga om byggnader, apparatur och instrumentutrustning, har även uppförts moderna bostäder för samtliga befattningshavare. I Dorotea och Lycksele bedrivs folktandvården i förhärda lokaler.

Men den förståelse för ödebygdsbefolkningen, som visats från landstingets sida genom tillkomsten av dessa utomordentliga folktandvårdspolikliniker, har hittills blivit till ringa nytta, enär av de fem inom lappmarken uppförda klinikerna endast en är i verksamhet, under det att de övriga fyra äro stängda på grund av tandläkarbrist. Den 1 januari i år fanns av de 13 tandläkare, som enligt upprättad plan skola tjänstgöra inom lappmarken, endast fyra i verksamhet, därav två i Sorsele, en i Dorotea och en i Lycksele.

Allt ifrån sin tillkomst under åren 1946—1949 ha tandvårdspoliklinikerna i Malåträsk, Åsele, Vilhelmina och Stensele, med undantag av några månaders verksamhet i Vilhelmina och Stensele under fjolåret, varit stängda. Vid samtliga kliniker stå de för befattningshavarna avsedda bostäderna tomma eller i några fall tillfälligt uthyrda.

För att säkerställa tillgången på tandläkare vid länets folktandvård beslöts

vid 1943 års landsting att tilldela studerande vid tandläkarhögskolan ett stipendium av 2 000 kronor samt ett räntefritt lån å 8 000 kronor mot villkor att stipendiaten förband sig att efter erhållen legitimation tjänstgöra inom folktandvården i länet under fem år. Detta beslut har upprepats undan för undan fram till senaste landsting. Tyvärr har det i en del fall visat sig, att stipendiaterna efter avlagd examen, trots sin avgivna förbindelse, ej infriat sin utfästelse utan övergått till enskild praktik, varvid vederbörande icke tillskyndats annat obehag än att uppburna stipendier och erhållet lån återkrävts. Detta otillfredsställande förhållande har påtalats i t. f. tandvårdsinspektörens rapport till 1949 års landsting, varvid uppgivits »att en restriktivare ansvarsförbindelse numera utarbetats».

När det gäller de statliga stipendierna är förhållandet lika otillfredsställande. Den 1 december 1949 hade icke mindre än 40 procent av stipendiaterna ej fullföljt sin utbildning eller anhållit att få slippa tjänstgöring inom folktandvården. Av dessa ha endast omkring sex procent angivit godtagbara skäl härför. De ha alltså, trots sin avgivna förbindelse, godtyckligt handlat så som de med hänsyn till sina egna intressen funnit för gott.

Det är uppenbart att 1946 års riksdag icke var nog förutseende, då den gick emot medicinalstyrelsens yrkande, att 1943 års lag om viss begränsning av legitimation som tandläkare skulle förlängas ytterligare tre år, utan nöjde sig med en kortare tid.

Folktandvårdens syfte angavs i den proposition, som låg till grund för 1938 års riksdagsbeslut, vara att till rimlig kostnad bereda befolkningen, såväl barn som vuxna, möjlighet att erhålla en tillfredsställande tandvård. Sådan kan ju erhållas i närvarande stund i stort sett, om man undantager ödemarksdistriktet. Av de 58 tandläkartjänster inom folktandvården i hela riket, som den 1 december 1949 stodo vakanta, voro inte

Interpellation ang. vissa utrikespolitiska spörsmål i samband med Koreakonflikten.

mindre än 9 befintliga inom Västerbottens läns lappmark.

Dessa siffror, herr statsråd, giva en skrämmande bild av de otillfredsställande förhållanden, som för närvarande råda inom lappmarken i fråga om folk-tandvården.

Det är under sådana förhållanden uppenbart, att skyndsamma åtgärder måste vidtagas från statsmakternas sida för att de stängda folktandvårdspolikliniker i lappmarken inom den allra närmaste tiden må bli i tillfälle att bedriva sin gagnande verksamhet.

Speciella åtgärder måste vidtagas för att stimulera tandläkare att tjänstgöra inom ödebygdsområdena. Västerbottens läns landsting ifrågasatte vid fjolårets landsting, huruvida icke tandläkare, som tjänstgöra inom svårbesatta tandvårdsdistrikt, böra beredas någon särskild förmån, ägnad att så länge som möjligt kvarhålla dem vid tjänstgöring inom sådana distrikt.

Ett väl avvägt statligt ödebygdstillägg bör tagas under övervägande. Vidare borde de, som tjänstgöra inom dessa distrikt, få tillgodoräkna sig dubbla tjänsteår vid sökande till befattningar som föreståndare vid centraltandvårdskliniker eller tandvårdsinspektörstjänster.

Även en ändring av nu gällande bestämmelser för åtnjutande av statsstipendier för blivande distriktstandläkare bör komma till stånd. Som villkor för erhållande av dessa stipendier borde stadgas, att vederbörande skulle förbinda sig att i första hand fullgöra stipendiattjänstgöringen å någon av de platser, där tandvårdsbehovet enligt medicinalstyrelsens prövning vore särskilt trängande.

Vidare borde det vara en klok åtgärd av riksdagen att 1943 års lag om viss begränsning av legitimation som tandläkare ånyo sattes i kraft att gälla t. o. m. den 30 september 1952. Enär det är uppenbart att man åtminstone beträffande åren 1951 och 1952 för folktand-

vårdens del måste räkna med ett nödläge av samma art, som förelåg vid förlängningen av denna lag vid 1946 års riksdag.

Inträffar icke en ljusning inom den närmaste tiden borde de nu stängda tandvårdspolikliniker komma till nytta genom en tillfällig dispens för vissa väl kvalificerade tandtekniker för utförande av tandproteser, varvid lokaler-na finge disponeras av dessa. Numera finns det ju synnerligen väl kvalificerade tandtekniker, vilka erhållit sin utbildning dels vid statliga tandtekniska skolor och dels vid av medicinalstyrelsen auktoriserade tandpolikliniker och tandlaboratorier. Öppna dörrarna för dessa, därest icke tandläkare kunna uppbringas!

Med stöd av det anförda anhåller jag om andra kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få framställa följande spörsmål:

Har herr statsrådet kännedom om att i stort sett samtliga folktandvårdspolikliniker inom Västerbottens lappmark äro stängda på grund av brist på tandläkare, och, om så är fallet, är herr statsrådet villig att till nu pågående riksdag framlägga förslag om åtgärder i sådan riktning att verksamheten kan upptagas inom den närmaste tiden?

Denna anhållan bordlades.

§ 11.

Interpellation ang. vissa utrikespolitiska spörsmål i samband med Koreakonflikten.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr HAGBERG i Luleå, som anförde: Herr talman! Den amerikanska hänvändelsen till ett trettiotal stater, däribland Sverige, för att framtinga ett diktat i FN:s generalförsamling att stämpla Kina som angripare i Koreakonflikten och inleda sanktioner mot detta land aktualiserar i hela dess vidd frågan

Interpellation ang. vissa utrikespolitiska spörsmål i samband med Koreakonflikten.

om en väsentlig omedelbar utvidgning av konflikten, som kunde leda till de mest ödesdigra konsekvenser. Det torde vara en utbredd mening, som väl också erkännes av den amerikanska regeringen, att även om Kina utpekades som angripare på den lösliga grund som angivits skulle detta snarast motverka försöken att finna en fredlig lösning. Man måste därför utgå från att den amerikanska framstötten gjorts för att splittra och försvaga de växande krafter inom Förenta Nationerna, till vilka väl Sverige enligt utrikesministerns deklaration i första kammaren den 9 december borde kunna räknas, och som vilja göra slut på det nuvarande tillståndet, vilket är ett svaghetstillstånd för FN, genom att insätta Kina i dess medlemsrättigheter i Förenta Nationerna.

Om Kina varaktigt utestänges från Förenta Nationerna, vilket hittills varit den amerikanska linjen, kan FN icke bli den organisation som dess skapare eftersträvade och dess stadga fixerat. Förenta Nationerna utan Kina är i verkligheten icke funktionsdugligt i stadgans anda och mening; det kan därigenom inte trygga världsfreden. USA:s hänvändelse bevisar att dess regering icke vill ett FN, baserat på samarbete mellan de ledande världsmakterna, utan en organisation för en del av dessa mot en annan del av världsmakterna. Det bleve en organisation för kriget, så

mycket farligare som den kamoufleras med en fredsvänlig skylt. Mot en sådan organisation ha de svenska statsmakterna uttryckligen reserverat sig sedan vid Sveriges inträde i Förenta Nationerna.

På grund av den oro, som den amerikanska hänvändelsen utlöste, och de skiftande och mångtydiga uttorkningar, som gjorts i pressen om behandlingen i utrikesnämnden av frågan, liksom kommentarerna av kommunikén från nämndens sammanträde torde det vara ett allmänt önskemål, att regeringens hållning gentemot den amerikanska hänvändelsen klarlägges. Jag hemställer därför om kammarens tillstånd att till hans excellens herr ministern för utrikes ärendena få framställa följande spörsmål:

Ämnar regeringen i FN verka för att Pekingregeringen blir Kinas företrädare i Förenta Nationernas generalförsamling och säkerhetsråd, för en fredlig uppgörelse i Koreakonflikten och för att avvisa alla försök att utvidga konflikten genom beslut att stämpla Kina som angripare och i en eller annan form tillgripa sanktioner mot detta land?

Denna anhållan bordlades.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 11.35 fm.

In fidem
Gunnar Britth.

Tisdagen den 16 januari.

Kl. 11 fm.

§ 1.

Justerades protokollet för den 10 innevarande januari.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkarintyg:

Ledamoten av riksdagens andra kammare, riksgäldsfullmäktigen direktör Erik Hagberg är på grund av influensa t. v. förhindrad att deltaga i riksdagsarbetet, vilket härmed intygas.

Stockholm den 12 januari 1951.

Einar Belfrage,
leg. läkare.

Kammaren beviljade herr Hagberg i Malmö ledighet från riksdagsgöromålen från och med den 12 innevarande januari tills vidare.

§ 3.

I enlighet med kammarens därom den 11 innevarande januari fattade beslut skulle nu val förrättas av dels ledamöter i de ständiga utskotten, dels revisorer för deltagande i den granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, som skulle äga rum under innevarande år, jämte suppleanter för dessa revisorer, dels ock ledamöter i kammarens allmänna beredningsutskott; och verkställdes först val av ledamöter i utrikesutskottet.

Därvid lämnades på begäran ordet till

Herr **FÖRSTE VICE TALMANNEN**, som anförde: Herr talman! För vart och ett av de val som skola företagas vid

detta plenum ber jag att få avlämna en gemensam lista, vilken godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen. Varje lista upptar namn å så många personer, som det ifrågavarande valet avser.

Den av herr förste vice talmannen för val av ledamöter i utrikesutskottet avlämnade listan upptog under partibeteckningen »Gemensam lista» följande namn:

Ward
Ohlin
Fast
Hedlund i Rådom
Olsson i Gävle
Svensson i Ljungskile
Hall
Hjalmarson.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till ledamöter i utrikesutskottet.

Riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om detta val samt anmodas låta uppsätta och till kammaren ingiva förslag till skrivelse till Konungen med anmälan om samma val.

§ 4.

Anställdes val av ledamöter i konstitutionsutskottet.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Hallén
 von Friesen
 Fast
 Pettersson i Norregård
 Norén
 Swedberg
 Spångberg
 Nolin
 Jonsson i Haverö
 Olsson i Mora.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till ledamöter i konstitutionsutskottet.

§ 5.

Anställdes val av ledamöter i statsutskottet.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Ward
 Malmberg i Skövde
 Bergström
 Svensson i Grönvik
 Andersson i Malmö
 Boman i Kieryd
 Mårtensson i Uddevalla
 Skoglund i Doverstorp
 Wallentheim
 Svensson i Ljungskile
 Lindholm
 Rubbestad
 Eriksson i Sandby
 Ståhl
 Staxäng.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till ledamöter i statsutskottet.

§ 6.

Anställdes val av ledamöter i bevillningsutskottet. Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Björklund
 Sandberg
 Olsson i Gävle
 Jonsson i Skedsbygd
 Orgård
 Kristensson i Osby
 Sundström
 Hagberg i Malmö
 Nilsson i Kristinehamn
 Persson i Svensköp.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till ledamöter i bevillningsutskottet.

§ 7.

Anställdes val av ledamöter i bankoutskottet. Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Severin
 Fröderberg
 Nilsson i Landskrona
 Persson i Norrby
 Humla, fru
 Schmidt
 Sköldin
 von Seth.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till ledamöter i bankoutskottet.

§ 8.

Anställdes val av ledamöter i första lagutskottet. Herr förste vice talmannen

avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista», upptog följande namn:

Hedlund i Östersund
Rylander
Olsson i Mellerud
Johansson i Norrfors
Lindberg
Johnsson i Stockholm
Landgren
Håstad.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till ledamöter i första lagutskottet.

§ 9.

Anställdes val av ledamöter i andra lagutskottet. Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Hellbacken
Jacobsson i Igelsbo
Nordgren, fru
Ryberg
Johansson i Norrköping, fru
Sandström, fru
Nilsson i Göteborg
Hagård.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till ledamöter i andra lagutskottet.

§ 10.

Anställdes val av ledamöter i tredje lagutskottet. Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Andersson i Löbbo
Stjärne

Ericsson i Sörsjön
Andersson i Dunker
Holm
Åhman
Andersson i Mölndal
Fagerholm.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till ledamöter i tredje lagutskottet.

§ 11.

Anställdes val av ledamöter i jordbruksutskottet. Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Andersson i Tungelsta
Johnsson i Kastanjegården
Gustafson i Dädesjö
Norup
Jacobson i Vilhelmina
Anby
Andersson i Hyssna
Hægglom
Jonsson i Järvsand
Ahlsten.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till ledamöter i jordbruksutskottet.

§ 12.

Anställdes val av dels sex revisorer för deltagande i den granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, som skulle äga rum under innevarande år, dels ock sex suppleanter för dessa revisorer.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista med partibeteckningen »Gemensam lista» av följande utseende:

Riksdagsman Olsson, G. A., Gävle	Riksdagsman Ericsson, E., Sörsjön
Riksdagsman Olsson, A., Mora	Riksdagsman Boman, K. E. R., Kieryd, Stora Hultrum
Riksdagsman Andersson, K. A. M., Löbbo, Hällabäck	Riksdagsman Lindberg, C. A. E., Stockholm
Riksdagsman Pettersson, A. P., Dahl, Vessigebro	Riksdagsman Rubbestad, A. L., Ödeborg
Riksdagsman Bergström, K. A. E., Hälsingborg	Riksdagsman Nilsson, C. O., Göteborg
Riksdagsman Johnsson, P. A., Kastanjegården, Mörrum	Riksdagsman Fröderberg, G., Arbrå

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev densamma av kammaren godkänd; och förklarades hava blivit utsedda till revisorer herrar Olsson i Gävle, andre vice talmannen Olsson, Andersson i Löbbo, Pettersson i Dahl, Bergström och Johnsson i Kastanjegården, samt till suppleanter för dem respektive herrar Ericsson i Sörsjön, Boman i Kieryd, Lindberg, Rubbestad, Nilsson i Göteborg och Fröderberg.

§ 13.

Anställdes val av ledamöter i kammarens allmänna beredningsutskott.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Gustafsson i Bogla
 Nordkvist
 Ekdahl
 Pettersson i Ersbacken
 Öberg, fröken
 Christenson i Malmö
 Ohlsson i Kastlösa
 Dickson
 Västberg, fru
 Ager, fröken
 Brandt
 Hansson i Skegrie
 Svensson i Alingsås
 Gustafson i Göteborg

Forsberg
 Braconier
 Nygren, fröken
 Wedén
 Johanson i Kalmar
 Jönsson i Rosshol.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till ledamöter i allmänna beredningsutskottet.

§ 14.

Justerades protokollsutdrag angående de i §§ 3—13 här ovan omförmälda valen.

§ 15.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts på rikssalen överlämnade berättelse till 1951 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

§ 16.

Föredrogos var för sig följande på bordet liggande motioner; och remitterades därvid

till bankoutskottet motionen nr 1 av herr *Dickson*;

till jordbruksutskottet motionen nr 2 av herrar *Ericsson* i Näs och *Hedlund* i Rådom;

Interpellation ang. landets bränsleförsörjning.

till statsutskottet motionen nr 3 av fru *Torbrink* och herr *Johanson* i Kalmar; samt

till behandling av lagutskott motionen nr 4 av herr *Hjalmarson m. fl.*

Härefter föredrogs för remiss till utskott motionen nr 5 av herr *Hagberg* i Luleå *m. fl.*; och lämnades därvid på begäran ordet till

Herr **HAGBERG** i Luleå, som yttrade: Herr talman! På uppdrag av motionärerna anhåller jag, att motionen nr 5 måtte få uppdelas i två motioner, den ena likalydande med den ursprungliga motionen, endast med den ändringen, att klämman erhåller följande lydelse: »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till sådan ändring av allmänna strafflagen att krigspropaganda blir straffbelagd», samt den andra med följande lydelse: »Med hänvisning till motiveringen i vår motion, nr 5, angående sådan ändring av allmänna strafflagen, att krigspropaganda blir straffbelagd, få vi hemställa, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådan ändring av tryckfrihetsförordningen, att krigspropaganda blir straffbelagd.»

Kammaren biföll denna anhållan och uppdelade i enlighet härmed förevarande motion i tvenne, nr 5, angående sådan ändring av allmänna strafflagen, att krigspropaganda blir straffbelagd, och nr 6, angående sådan ändring av tryckfrihetsförordningen, att krigspropaganda blir straffbelagd.

Dessa motioner hänvisades, den förra till behandling av lagutskott och den senare till konstitutionsutskottet.

§ 17.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet riksdagens revisorers berättelse om den år 1950 av dem verkställda granskning av riksgäldskontorets 3 — *Andra kammarens protokoll 1951. Nr 1.*

tillstånd och förvaltning för tiden 1 juli 1949—30 juni 1950.

§ 18.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott justitieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse.

§ 19.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott militieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse.

§ 20.

Föredrogs den av herr *Jacobson* i Vilhelmina vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående bristen på tandläkare vid tandpolikliniker i Västerbottens lappmark.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 21.

Föredrogs den av herr *Hagberg* i Luleå vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till hans excellens herr ministern för utrikes ärendena angående vissa utrikespolitiska spørsmål i samband med Koreakonflikten.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 22.

Interpellation ang. landets bränsleförsörjning.

Ordet lämnades på begäran till

Herr **SJÖLIN**, som anförde: Herr talman! Under senare delen av 1950 gav bränslekommissionens ordförande i olika sammanhang uttryck för den upp-

Interpellation i anledning av tågförse- ningarna vid statens järnvägar.

fattningen, att bränslesituationen var god och att någon anledning till oro inte föreläge. Nu har handelsministern för ett par dagar sedan i ett offentligt tal meddelat, att situationen beträffande tillgången på koks är sådan, att en snar avveckling av ransoneringen nu ter sig som mera avlägsen än vad man tidigare trodde. För att minska på förbrukningen av koks kunde det rent av tänkas, att ett varmvattenförbud så småningom bleve oundvikligt.

Tillgången på kol, koks, brännolja och andra bränslen är av så vital betydelse för folkhushållet, att det icke synes opåkallat att tillfälle beredes även folkrepresentationen att erhålla en redogörelse härför liksom för de åtgärder, som regeringen vidtagit för att säkra bränsleförsörjningen. Vad åtgärderna beträffar synes det vara värdefullt att upplysning erhålles angående de dispositioner regeringen vidtagit sedan den utrikespolitiska situationen i somras började att bli allt allvarligare.

1950 års statsutskott föreslog, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära utredning rörande lämpligaste utformningen av vår bränsleförsörjning ur ekonomiska, handelspolitiska och beredskapsmässiga synpunkter. Detta blev också riksdagens beslut. Då ärendet var före i första kammaren, uttalade handelsministern att den ifrågasatta utredningen skulle tillsättas »så snart som möjligt». Enligt statsrådets mening tangerades här »problem, som äro av största räckvidd såväl ur beredskaps-synpunkt som ur rent ekonomisk synpunkt». När detta skrives har ännu icke någon utredning tillsatts. Den nuvarande situationen visar, hur angeläget det är att bränsleproblemet blir penetrerat i enlighet med riksdagens hemställan.

Med stöd av vad som anförts anhålles om andra kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet få rikta följande frågor:

1. Är statsrådet villig lämna en redogörelse för kammaren angående landets bränsleförsörjning?

2. Vilka dispositioner har regeringen vidtagit för att säkerställa tillgången på bränslen av olika slag?

3. När kan den av riksdagen begärda utredningen angående vårt lands bränsleförsörjning väntas bliva tillsatt?

Denna anhållan bordlades.

§ 23.

Interpellation i anledning av tågförse- ningarna vid statens järnvägar.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr SWEDBERG, som yttrade: Herr talman! Statens järnvägar åtnjuter både inom vårt eget land och i utlandet anseende som ett välorganiserat och mycket pålitligt företag. Det har därför väckt mycken uppmärksamhet, att detta vårt främsta trafikföretag synes ha råkat i svårigheter, som det inte förmår att bemästra. Det är väl känt för den resande allmänheten, att talrika och mycket betydande tågförse- ningar nu under flera månader varit vanligt förekommande. Tågförse- ningar ha naturligtvis även tidigare förekommit och lära väl aldrig helt kunna undvikas. Men dessa ha varit tillfälliga och tydligen föranledda av bl. a. ogynnsamma väderleksförhållanden, såsom våldsamma snöfall och stark kyla, eller av exceptionellt hög resandefrekvens, såsom vid större helger, under sommarsemestrarnas tid o. dyl. Men under de senaste månaderna ha förhållandena emellanåt och i varje fall i vissa delar av landet blivit rent av kaotiska och förse- ningarna allt vanligare. Att detta innebär stora svårigheter för den resande allmänheten ligger i öppen dag. Ett tillstånd av irriterande osäkerhet

Interpellation ang. vissa modifieringar i gällande valbestämmelser.

blir följd, och mycken dyrbar tid ödes bort under lång och oberäknelig väntan.

Man frågar sig naturligtvis, vad anledningen eller anledningarna till dessa förhållanden kunna vara. Om det är brist på arbetskraft, synes det nödvändigt vidtagna åtgärder för att avhjälpa denna brist. Skulle det däremot visa sig omöjligt att eliminera de nu allt vanligare tågförseeningarna, synes det vara lämpligt att överväga en grundlig omarbetning av de officiella tidtabellerna med sikte på införande av längre gångtider för tågen. Så beklaglig en utveckling i denna riktning i och för sig än måste anses vara, torde detta dock vara att föredraga framför det nu rådande osäkerhetstillståndet.

Med anledning av det nu anförda får jag anhålla om andra kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet rikta följande frågor:

Har statsrådet uppmärksammat de talrika och betydande tågförseeningar vid statens järnvägar, som på senare tid synas ha blivit allt vanligare?

Är statsrådet i tillfälle att inför riksdagen lämna en redogörelse för orsakerna till de rådande svårigheterna och är statsrådet villig att vidtagna erforderliga åtgärder för vinnande av rättelse?

Denna anhållan bordlades.

§ 24.

Interpellation ang. vissa modifieringar i gällande valbestämmelser.

Ordet lämnades på begäran till

Herr DICKSON, som anförde: Herr talman! Vid många av de allmänna val som under de senaste åren ägt rum har det hänt att valsedlar, i enlighet med gällande lag, blivit ogiltiga förklarade, varigenom i vissa fall valets utgång vä-

sentligen påverkats. Ofta är orsaken till ogiltigförklarandet den, att valse-deln i ett eller annat avseende blivit oriktigt formulerad eller att på den-samma anbragts ord av sådan innebörd eller placerade på sådant sätt att la-gens bestämmelser trätts för nära. Nå-gon tvekan kan i flertalet av dessa fall ej råda i fråga om vad väljaren avsett, men genom det inträffade har hennes eller hans mening ej fått komma till ut-tryck.

En av de mest uppmärksammade händelserna av detta slag på senaste tid var »Stocksunds-fallet» hösten 1950, var-vid 490 valsedlar med partibeteckning-en Arbetarpartiet-Socialdemokraterna ogillades emedan de omedelbart nedan-för partibeteckningen försetts med or-det »Kommunalfullmäktigeval». Följden blev att ingen socialdemokrat fick säte i kommunalfullmäktige; hade sedlarna godkänts torde partiet ha fått fyra man-dat. Lagens utformning har här förör-sakat att väljarkårens klart uttalade me-ning av rent formella skäl åsidosatts, vilket icke kan vara en tillfredsställan-de demokratisk ordning. Lagen synes därför behöva en översyn i syfte att lämna regeringsrätten friare händer, så att förnufts- och billighetshänsyn få större spelrum på bekostnad av bok-stavsformalism och kineseri.

Jag får nu anhålla om kammarens tillstånd att med stöd av det anförda få till statsrådet och chefen för justitie-departementet rikta följande fråga:

Har herr statsrådet för avsikt att fö-reslå sådana modifieringar i valbe-stämmelserna att regeringsrättens avgö-randen, då det gäller frågor i samband med allmänna val, må, med bortseende i största möjliga utsträckning från rent formella skäl, träffas så, att vad som kan antagas vara väljarnas i valet ut-tryckta mening i första hand blir be-aktad och tillgodosedd?

Denna anhållan bordlades.

§ 25.

Interpellation ang. ökade möjligheter för telefonabonnenter i de nya storkommunerna att utväxla samtal utan periodavgift.

Herr **PETTERSSON** i Norregård erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! Den nya kommunindelningen medför ett avstånden mångenstädes bli stora mellan de i kommunernas ytterområden boende medborgarna och vederbörande kommuners huvudorter. Det är därför angeläget att man från statsmakternas sida på allt sätt söker befrämja kommunikationerna och därmed bidrager till ökad känsla av samhörighet inom de nya kommunbildningarna. Betydelsen av att kommunikationsförhållandena anpassas till de nybildade kommunerna har av riksdagen understrukits vid beslutet om den nu verkställda nyindelningen av rikets kommuner. Det är hög tid att statsmakterna infria de förväntningar härutinnan, som riksdagens uttalande år 1946 givit anledning till.

Vid 1946 års riksdag bemyndigades Kungl. Maj:t att låta vidtaga åtgärder för förbättring av landsbygdens telefonförhållanden. Dessa åtgärder, baserade på förslag av 1944 års telefonkommitté, innefattade bl. a. att abonnenterna i regel skulle äga möjlighet att utväxla samtal utan särskild periodavgift (»fritrafik»), förutom inom den egna kommunen även med plats, där vederbörande präst, provinsialläkare, distriktsveterinär eller landsfiskal är placerad. I yttrande till såväl första kammarens som andra kammarens allmänna beredningsutskott över motioner vid 1950 års riksdag upplyste telegrafstyrelsen, att av förutsatta 465 dylika »fritrafik»-områden voro vid denna tidpunkt (februari 1950) 257 genomförda.

Vidare meddelade telegrafstyrelsen, att den icke ansett sig kunna vidtaga några åtgärder med hänsyn till den nya kommunindelningen förrän denna indelning vore fastställd för riket i dess

helhet. Styrelsen ämnade därefter undersöka i vilken utsträckning den nya indelningen medförde att abonnenterna icke kunna utväxla periodavgiftsfria samtal inom den egna kommunen samt vad de ekonomiska konsekvenserna kunde bli. Styrelsen erinrade vidare om att, enligt plan för automatiseringen av telefonnätet, landet skall indelas i vissa områden, s. k. nätgrupper. En ändring av dessa områden kunde ifrågasättas med hänsyn till den nya kommunindelningen. Avgifterna sammanhånga intimt med hur denna områdesindelning genomföres. Styrelsen upplyste att den avsåg att inom den närmaste tiden företaga en översyn av föreliggande nätgruppsplaner, varvid taxefrågorna för helautomatiskt expedierade samtal liksom de med kommunindelningen sammanhängande problemen komme att behandlas.

Alltjämt existerar det förhållandet i vissa fall, att invånarna inom en kommun måste begagna interurbana samtal mellan varandra eller med kommunens huvudort. Genom den nya kommunindelningen ha sådana fall blivit långtifrån sällsynta. En reform, innebärande att lokalsamtal överallt bli möjliga inom de nya storkommunerna, är synnerligen angelägen och av brådskande natur. De nya storkommunerna existera redan och ha, även om de icke träda i full verksamhet förrän år 1952, dock börjat arbeta. Storkommunernas fullmäktige ha valts föregående höst, och olika nämnder och styrelser ha redan trätt i funktion. Det är såväl för kontakten mellan kommunens förtroendemän som för kontakten i övrigt mellan kommunens invånare ett otillfredsställande förhållande, att storkommunens olika delar skola tillhöra skilda »fritrafik»-områden.

Så länge detta missförhållande icke eliminerats få ytterområdenas invånare i många kommuner icke blott betala periodavgift utan även olägenheten av den med interurbana samtal förknippade väntetiden, då de per telefon önska

Interpellation ang. ökade möjligheter för telefonabonnenter i de nya storkommunerna att utväxla samtal utan periodavgift.

komma i kontakt med storkommunens huvudort. Det kan heller inte anses tillfredsställande, att abonnenter på landsbygden icke ha möjlighet att utan periodavgift nå telefonkontakt med vederbörande provinsialläkare, präst, distriktsveterinär eller landsfiskal.

Önskvärt vore givetvis att »fritrafiks»-områdena omfattade helt län eller betydande delar av vederbörande län. En så radikal reform torde kräva omfattande utredningar, icke minst beträffande de ekonomiska följdverkningarna, och sålunda bli relativt tidskrävande. Däremot bör det i fråga om storkommunernas fördelning på »fritrafiks»-områden vara möjligt att nå mera omedelbara åtgärder.

Med stöd av vad ovan anförts hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsrepartementet få framställa följande fråga:

Är herr statsrådet villig att lämna en redogörelse för de åtgärder som vidtagits eller planeras i syfte att bereda abonnenterna inom de nya storkommunerna möjlighet att utväxla samtal utan periodavgift inom den egna kommunen samt dessutom med ort, där vederbörande präst, provinsialläkare, distriktsveterinär eller landsfiskal är placerad?

Denna anhållan bordlades.

§ 26.

Till bordläggning anmäldes

riksdagens revisorers berättelse över den år 1950 av dem verkställda granskningen angående statsverket; och

riksdagens år 1950 församlade revisorers berättelse angående riksbanken.

§ 27.

Anmäldes, att följande Kungl. Maj:ts propositioner och skrivelse tillställts kammaren, nämligen:

nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51;

nr 3, med förslag till lag om fortsatt giltighet av utlänningslagen den 15 juni 1945 (nr 315);

nr 4, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 juni 1945 (nr 520) om återställande av viss från ockuperat land härrörande egen- dom, m. m.;

nr 5, med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 22 april 1949 angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift;

nr 6, om förordnande av en statsrådsledamot att utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

nr 7, angående utsträckning av tiden för återställande av vissa svenska jordbrukskreditkassan tillhandahållna statsobligationer;

nr 8, angående fortsatt statsgaranti för exportkredit m. m.;

nr 9, angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag;

nr 10, med förslag till lag om behörighet att utöva tandläkarkonsten;

nr 11, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 51 § lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm;

nr 12, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 26 juli 1947 (nr 529) om allmänna barnbidrag; och

nr 13, angående ändring av statens borgensåtagande för vissa skuldförbindelser av Husaby aktiebolag, m. m.

Nämnda propositioner och skrivelse bordlades.

§ 28.

Anmäldes, att följande motioner under sammanträdet avlämnats till herr talmannen, nämligen

nr 7, av herr Andersson i Dunker *m. fl.*, om utredning och förslag rörande säkerställande av personal för sjukvården;

nr 8, av herr *Dickson m. fl.*, om ändrad ordning för handläggning av frågor rörande riksdagsledamöternas ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande;

nr 9, av herr *Ericsson i Näs m. fl.*, om åstadkommande av ett enhetligt pris på flytande drivmedel i hela landet; och

nr 10, av fru *Gärde Widemar m. fl.*, angående rätt för statstjänstemän, som innehaft anställning hos Förenta Nationerna eller övriga mellanstatliga samarbetsorgan, att vid återinträde i statstjänst få tillgodoräkna anställningstiden som tjänstår i fråga om lönetur och pension.

Dessa motioner bordlades.

§ 29.

På förslag av herr talmannen beslöt kammarerna, att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1951/52, och nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51, skulle uppföras sist å föredragningslistan för kammarens nästkommande plenum.

§ 30.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammarerna inkomna protokoll:

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen och herrar vice talmän i riksdagens andra kammare samt de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte dem tillsätta kammarens kanslipersonal, den 12 januari 1951.

Sedan kammarens plenum denna dag avslutats, sammanträdde med herr talmannen och herrar vice talmän de ledamöter av kammarerna, som blivit utsedda att jämte dem tillsätta kammarens kanslipersonal.

Därvid beslöts till en början, att kanslitjänstemännen vid innevarande

riksdag skulle utgöras av en notarie, fyra förste stenografer, fjorton stenografer, en förste kanslist och fem kanslister.

Herrarn deputerade antogo till

notarie:

e. o. hovrättsnotarien, jur. kand. Nils G. H. Liliequist;

förste stenografer:

tullkontrollören Agnar Michal,
f. d. förste byråsekreteraren Erland N. Dahlén,
byråchefen, fil. kand. Hans A. Heimbürger och
kanslisten Vera Karlgren;

stenografer:

jur. kand. E. Albert Romare,
sekreteraren och ombudsmannen, jur. kand. Anders Norrman,
jur. kand. Göte Fahlin,
e. o. byråsekreteraren, jur. kand. John W. Löf,
redaktören C. O. Bertil Arborén,
A. Fritiof Klason,
e. o. förste byråsekreteraren, jur. kand. Gustaf A. H. Titz,
e. o. hovrättsassessorn, jur. kand. Per G. Bergsten,
fru Signhild Elfner,
sekreteraren, jur. kand. Bengt G. E:son Lindahl,
Stig A. L. Ekermann,
pol. mag. Lars A. Nilsson,
Knut Nilson och
jur. stud. Brit-Marie Ericsson;

förste kanslist:

fru Ebba Ihrman; samt

kanslister:

f. d. överkontrollören A. Helmer Gärdin,
e. o. byråsekreteraren, jur. kand. K. Allan J. Löfgren,
fru Eva Särnmark,
Bengt E. Lundin och
fil. stud. Bertil R. Palmquist.

Det skulle åligga de hos kammarerna anställda kanslisterna att vid behov

tjänstgöra jämväl vid diskussionsprotokollet.

Åt kanslisten Gärdin uppdrogs att föra kammarens diaries.

Här skulle antecknas, att på särskild anmodan följande tjänstemän redan tidigare inträtt i tjänstgöring hos kammaren, nämligen den 10 innevarande januari Liliequist såsom notarie, Romare och Norrman såsom stenografer samt Brit-Marie Ericsson såsom kanslist, den 7 januari fru Ihrman såsom förste kanslist och fru Särnmark såsom kanslist ävensom den 2 januari Gärdin såsom kanslist.

Det skulle åligga de antagna tjänstemännen att vid behov och i den mån så ske kunde utföra jämväl annan tjänstgöring hos riksdagen.

År och dag som ovan.

In fidem

Gunnar Britth.

§ 31.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 11.38 fm.

In fidem

Gunnar Britth.

Onsdagen den 17 januari.

Kl. 11 fm.

§ 1.

Justerades protokollet för den 11 innevarande januari.

§ 2.

Herr talmannen meddelade, att herr Ekström, som vid kammarens sammanträde den 10 innevarande januari med läkarintyg styrkt sig tills vidare vara hindrad att deltaga i riksdagsgöromålen, denna dag intagit sin plats i kammaren.

§ 3.

I enlighet med kammarens därom den 11 innevarande januari fattade beslut skulle nu val verkställas av suppleanter i de ständiga utskotten och kammarens allmänna beredningsutskott; och företogs först val av suppleanter i utrikesutskottet.

Därvid lämnades på begäran ordet till

Herr FÖRSTE VICE TALMANNEN, som anförde: Herr talman! För vart och

ett av de val, som skola företagas vid detta plenum, ber jag få avlämna en gemensam lista, vilken godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen. Varje lista upptar namn å så många personer, som det ifrågavarande valet avser.

Den av herr förste vice talmannen för val av suppleanter i utrikesutskottet avlämnade listan upptog under partibeteckningen »Gemensam lista» följande namn:

Hallén
Kristensson i Osby
Wallentheim
Svensson i Grönvik
Andersson i Malmö
von Friesen
Edberg
Skoglund i Doverstorp.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till suppleanter i utrikesutskottet.

Riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om detta val samt anmodas låta uppsätta och till kammaren ingiva förslag till skrivelse till Konungen med anmälan om samma val.

§ 4.

Anställdes val av suppleanter i konstitutionsutskottet.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Larsson i Julita
 Nordkvist
 Gustafsson i Bogla
 Hansson i Skediga
 Nygren, fröken
 Hammar
 Svedberg, fru
 Håstad
 Hedqvist
 Häckner
 Edberg
 Larsson i Luttra
 Hallberg
 Löfroth
 Bark
 Braconier
 Wallin, fru
 Gustafsson i Borås.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till suppleanter i konstitutionsutskottet.

§ 5.

Verkställdes val av suppleanter i statsutskottet.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Hall
 Bergstrand
 Åkerström
 Pettersson i Dahl
 Hoppe
 Kollberg

Pettersson i Degerfors
 Kyling
 Thapper
 Elmén, fröken
 Persson i Vinberg
 Onsjö
 Andersson i Munkaljungby
 Widén
 Jansson i Kalix
 Birke
 Persson i Växjö
 Wedén
 Ericsson i Luleå, fru
 Johansson i Mysinge
 Svensson i Alingsås
 Nihlfors
 Gustafsson i Stockholm
 Larsson i Stockholm
 Karlsson i Olofström
 Hjalmarson.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till suppleanter i statsutskottet.

§ 6.

Anställdes val av suppleanter i bevillningsutskottet.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Olofsson
 Sjölin
 Ohlsson i Kastlösa
 Vigelsbo
 Brandt
 Gunnarsson
 Forsberg
 Edström
 Allard
 Strandh
 Kärrlander
 Johnsson i Skoglösa
 Wiklund i Öjebyn
 Åqvist
 Henriksson
 Nilsson i Svalöv
 Eriksson i Stockholm, fru
 Christenson i Malmö.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till suppleanter i bevillningsutskottet.

§ 7.

Anställdes val av suppleanter i bankoutskottet.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Gavelin
Åqvist
Johanson i Kalmar
Nilson i Spånstad
Hallberg
Gustafson i Göteborg
Malmborg i Stockholm
Birke
Andersson i Ronneby
Rosén
Sehlstedt
Hansson i Önnarp
Andersson i Alfredshem
Nyberg
Eriksson i Stockholm, fru
Edström.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till suppleanter i bankoutskottet.

§ 8.

Verkställdes val av suppleanter i första lagutskottet.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Öberg, fröken
Wirtén
Skoglund i Umeå
Svensson i Stenkyrka
Hedqvist
Gustafsson i Borås

Johansson i Skövde, fru
Östlund
Östrand
Gärde Widemar, fru
Ekström
Andersson i Björkäng
Jacobsson i Sala
Liljedahl, fröken
Löfqvist, fru
Hellström, fru.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till suppleanter i första lagutskottet.

§ 9.

Anställdes val av suppleanter i andra lagutskottet.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Västberg, fru
Höjer, fröken
Lundberg
Carlsson i Bakeröd
Andersson i Alfredshem
Huss
Jönsson i Lund
Ewerlöf, fru
Odhe
Wiklund i Stockholm
Svensson i Göteborg
Ericsson i Näs
Andersson i Linköping
Sjöstrand, fru
Renström, fröken
Wetterström, fröken.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till suppleanter i andra lagutskottet.

§ 10.

Verkställdes val av suppleanter i tredje lagutskottet.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Johansson i Torp
 Utbult
 Levin
 Jansson i Aspeboda
 Jansson i Hällefors
 Häckner
 Torbrink, fru
 Larsson i Karlstad
 Persson i Appuna
 Vinge, fröken
 Engkvist
 Hansson i Skegrie
 Andersson i Ryggestad
 Nyberg
 Bengtsson
 Nilsson i Bästekille.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till suppleanter i tredje lagutskottet.

§ 11.

Anställdes val av suppleanter i jordbruksutskottet.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Eriksson i Hallstahammar, fru
 Svensson i Ljungskile
 Nilsson i Varuträsk
 Svensson i Vå
 Engström
 Utbult
 Ekdahl
 Larsson i Karlstad
 Larsson i Julita
 Mårtensson i Smedstorp
 Netzén
 Boman i Stafsund
 Lindström
 Andersson i Långviksmon
 Andersson i Essvik

Boman, fru
 Lindskog, fru
 Kollberg.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till suppleanter i jordbruksutskottet.

§ 12.

Verkställdes val av suppleanter i allmänna beredningsutskottet.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Svedberg, fru
 Hammar
 Gavelin
 Johnsson i Skoglösa
 Allard
 Löfroth
 Kärrlander
 Nilsson i Svalöv
 Sehlstedt
 Elmén, fröken
 Netzén
 Larsson i Luttra
 Bark
 Andersson i Långviksmon
 Engkvist
 Nilsson i Bästekille
 Andersson i Ronneby
 Vinge, fröken
 Östrand
 Adolfsson
 Bengtsson
 Nestrup
 Andersson i Linköping
 Anderson i Sundsvall
 Svensson i Göteborg
 Kyling.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd, och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till suppleanter i allmänna beredningsutskottet.

§ 13.

Justerades protokollsutdrag angående de i §§ 3—12 här ovan omnämnda valen.

§ 14.

Föredrogos var efter annan följande Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till behandling av lagutskott propositionerna:

nr 3, med förslag till lag om fortsatt giltighet av utlänningslagen den 15 juni 1945 (nr 315); och

nr 4, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 juni 1945 (nr 520) om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom, m. m.; samt

till bevillningsutskottet propositionen nr 5, med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 22 april 1949 angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift.

§ 15.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrivelse, nr 6, till riksdagen med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Berndt Gunnar Emil Danielson att under innevarande riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

och skulle underrättelse om denna skrivelses innehåll meddelas vederbörande utskott samt riksdagens kansli-deputerade.

§ 16.

Föredrogos var efter annan följande Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner, och hänvisades därvid

till bankoutskottet propositionen nr 7, angående utsträckning av tiden för

återställande av vissa svenska jordbrukskreditkassan tillhandahållna statsobligationer;

till statsutskottet propositionerna:

nr 8, angående fortsatt statsgaranti för exportkredit m. m.; och

nr 9, angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag;

till behandling av lagutskott propositionen nr 10, med förslag till lag om behörighet att utöva tandläkarkonsten;

till konstitutionsutskottet propositionen nr 11, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 51 § lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm;

till behandling av lagutskott propositionen nr 12, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 26 juli 1947 (nr 529) om allmänna barnbidrag; samt

till statsutskottet propositionen nr 13, angående ändring av statens borgensåtagande för vissa skuldförbindelser av Husaby aktiebolag, m. m.

§ 17.

Föredrogos var för sig följande på bordet liggande motioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet motionen nr 7 av herr *Andersson* i *Dunker m. fl.*;

till konstitutionsutskottet motionen nr 8 av herr *Dickson m. fl.*;

till andra kammarens allmänna beredningsutskott motionen nr 9 av herr *Ericsson* i *Näs m. fl.*; samt

till statsutskottet motionen nr 10 av fru *Gärde Widemar m. fl.*

§ 18.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet riksdagens revisorers berättelse över den år 1950 av dem verkställda granskningen av statsverket.

Interpellation ang. underbefälsföreningarnas val av representanter i förbandsnämnderna.

§ 19.

Föredrogs och hänvisades till bankokottet riksdagens år 1950 församlade revisorers berättelse angående riksbanken.

§ 20.

Föredrogs den av herr *Sjölin* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet angående landets bränsleförsörjning.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 21.

Föredrogs den av herr *Swedberg* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet i anledning av tåg-förseningarna vid statens järnvägar.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 22.

Föredrogs den av herr *Dickson* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående vissa modifikationer i gällande valbestämmelser.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 23.

Föredrogs den av herr *Pettersson* i Norregård vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående ökade möjligheter för telefonabonnenter i de nya storkommunerna att utväxla samtal utan periodavgift.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 24.

Interpellation ang. underbefälsföreningarnas val av representanter i förbandsnämnderna.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr NYBERG, som anförde: Herr talman! Som ett led i strävandena att åstadkomma ökad tjänstedemokrati inom den militära verksamheten har som bekant i generalorder bestämts, att företagsnämnder skola finnas inom de militära förbanden. I dessa nämnder skola bl. a. ingå tre representanter för fast anställda underbefäl och meniga. Beträffande själva valet har ordern tolkats på det sättet att vederbörande personalgrupper — i detta fall alltså underbefälsföreningarna — skola ha rätt att själva utse sina representanter utan obehörig inblandning från något annat håll. Detta har också i allmänhet kunnat ske.

I vissa fall — detta torde gälla främst inom armén — har det dock visat sig, att förbandscheferna utfärdat sådana föreskrifter med avseende på valet av representanter i nämnderna, att både förvåning och missnöje uppstått inom ifrågavarande personalgrupp. Det har sålunda hänt, att de av underbefälsföreningarna företagna valen delvis underkänts av förbandscheferna. Enligt Svensk Underbefälstidning har det också inträffat, att valen fått göras om. Vidare har i ett fall en av vederbörande personalgrupp som representant utsedd korpral och dennes suppleant i samma grad vägrats att deltaga i det s. k. befälsutskottets överläggningar. De här refererade företeelserna ha på olika sätt påtalats och av underbefälsföreningarna själva betraktats som obehörig inblandning från förbandschefernas sida och som ett försök att sätta krokben för den militära tjänstedemokratien.

Det är klart att en verksamhet som

Interpellation ang. modifiering av gällande kompetensföreskrifter för erhållande av anställning i tullverket, m. m.

denna i sitt första skede kan stöta på ett visst motstånd. Men därest tjänstedemokratien på det militära området skall kunna förverkligas på ett önskvärt sätt är det tydligt, att tendenser av här angiven art böra på allt sätt motarbetas. Inom underbefälsföreningarna räknar man också med att rättelse skall åstadkommas genom centrala instansers försorg.

Med hänvisning till vad sålunda anförts hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för försvarsdepartementet få framställa följande fråga:

Har herr statsrådet uppmärksammat den obehöriga inblandning i underbefälsföreningarnas val av representanter i förbandsnämnderna, som på sina håll förekommit, och är herr statsrådet i så fall villig att vidtaga sådana åtgärder att rättelse kan vinnas och dylika tendenser i framtiden undvikas?

Denna anhållan bordlades.

§ 25.

Interpellation ang. modifiering av gällande kompetensföreskrifter för erhållande av anställning i tullverket, m. m.

Herr NIHLFORS erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! De inom den statliga förvaltningen gällande föreskrifterna om viss formell kompetens ha ofta skapat irritation och missstämning hos befattningshavare, som kanske i andra sammanhang erhållit vitsord för duglighet och skicklighet men som ändock icke kunnat komma i fråga för viss befattning eller kunnat vinna inträde i särskild utbildningskurs inom sitt verk i avsaknad av formell kompetens. I motion till 1946 års riksdag (II: 299) hemställde hr Severin bl. a., att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte begära en utredning syftande till att modifiera de uppsatta kompetensföreskrifterna. Över motionen yttrade

sig bl. a. allmänna lönenämnden, som uttalade, att om en utredning skulle komma till stånd, borde de fordringar, som faststälts för tillträde till de vid de särskilda verken anordnade utbildningskurserna, omprövas. Detta gällde även de krav på studentexamen eller realexamen, som uppställts för deltagande i vissa av dessa kurser.

Statstjänarkartellen tillstyrkte liksom TCO en utredning av frågan.

Att andra kammarens första tillfälliga utskott avstyrkte motionen hade sin grund däri, att socialutbildningssakkunniga i sitt den 30 mars 1946 avgivna betänkande gjort en hemställan, som enligt utskottet syntes sammanfalla med motionsyrkandet om utredning. De sakkunniga hade nämligen föreslagit, att en allmän översyn av gällande kompetensföreskrifter skulle företagas för att skapa större enhetlighet. I samband härmed borde enligt de sakkunniga övervägas, om icke hithörande bestämmelser kunde utbrytas ur verksinstruktionerna och överflyttas till en allmän författning, vilken bl. a. borde ersätta 1865 års kungörelse angående ändrade villkor för anställning i statens civila tjänstebefattningar.

Såvitt kunnat utronas ha de socialutbildningssakkunnigas här refererade förslag ännu ej föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Nyligen riktades allmänhetens uppmärksamhet på ett besvärserende, som i viss mån berör spörsmålet om kompetensföreskrifter. Ett antal tullkontorister hade sökt till en kammarskrivarkurs men erhållit avslag av generaltullstyrelsen. De besvärade sig hos Kungl. Maj:t, som ej ändrade verkets beslut.

Nu förhåller det sig så att för tillträde till kammarskrivarkurs föreskrives, att sökandena skola ha avlagt studentexamen med godkända vitsord i fysik, tyska och engelska språken samt kemi, sistnämnda ämne enligt fordringarna för studentexamen på realgymna-

Interpellation ang. modifiering av gällande kompetensföreskrifter för erhållande av anställning i tullverket, m. m.

siet, eller ock avlagt teknisk student-examen (numera avgångsexamen från teknisk fackskola eller tekniskt gymnasium) med minst betyget godkänd i tyska och engelska språken. Från detta kompetensvillkor gäller emellertid enligt andra stycket sistnämnda författningsrum det undantaget att i tullverket redan anställd tjänsteman må, ändock att han icke avlagt examen, som ovan sägs, under de särskilda villkor, som av styrelsen föreskrivas, kunna medgivnas rätt att undergå den för kammar skrivare bestämda utbildningen samt därefter antagas till befattning såsom kammar skrivare.

I ett utlåtande över tullverkets överkvalifikationssakkunnigas betänkande angående arbetsfördelning m. m. anförde generaltullstyrelsen i juni 1935, att det syntes styrelsen skäligt, att tulltjänsteman, som med lägst genomsnittsbetyget med utmärkt beröm godkänd i ämnena varukännedom och författningskunskap samt med minst betyget godkänd i tyska och engelska genomgått tullkontoristkurs, skulle utan hinder av eljest gällande kompetensvillkor kunna vinna inträde i kammar skrivarkurs.

Under årens lopp har ett mindre antal tullkontorister, som uppfyllt dessa krav, antagits som elever till kammar skrivarkurser. Att de i det föregående åsyftade kontoristerna icke kommit i fråga som elever i årets kurs synes bero på att de icke uppnått erforderliga höga betyg i varukännedom och författningskunskap. Att de i stället ägnat berömvärd energi åt att komplettera sina kunskaper i kemi, fysik, engelska och tyska genom studentkurser vid Stockholms högskolas kursverksamhet tycks styrelsen ha fäst mindre avseende vid, så ock Kungl. Maj:t.

Detta besvärsmål har här i korthet berörts närmast för att belysa att icke blott kompetensföreskrifter utan även av ett ämbetsverk en gång antagna

grunder för beviljande av dispens kunna verka föråldrade och därigenom skapa irritation.

Då bristen på arbetskraft är stor och då möjligheten att välja i ekonomiskt hänseende bättre levnadsbanor än vad tullverket kan erbjuda högst väsentligt ökat, synes det nog mindre välbetänkt att rigoröst hålla på en gång fastställda kompetens- och betygskrav. Den erfarenhet, som en lång och välvitsordad tjänstgöring ger, måste i sådant läge anses vara av så stort värde, att statsverket ej kan ha råd att hålla på för stränga kompetensföreskrifter av formell natur.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får jag hemställa om andra kammararens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få rikta följande frågor:

Har statsrådet den uppfattningen att nuvarande kompetensföreskrifter inom tullverket äro i behov av en översyn i modifierande riktning?

Är statsrådet villig att medverka till att den av de socialutbildningssakkunniga redan år 1946 föreslagna allmänna översynen av föreskrifterna om formell kompetens i statsförvaltningen snarast kommer till stånd?

Denna anhållan bordlades.

§ 26.

Anmäldes att till herr talmannen under sammanträdet avlämnats följande motioner, nämligen

nr 11, av herr *Edberg m. fl.*, om sådan ändring av § 36 riksdagsordningen, att kamrarnas allmänna beredningsutskott sammanföras till ett för båda kamrarna gemensamt beredningsutskott;

nr 12, av herr *Edberg*, om anslag till Europarörelsens läroanstalt Collège d'Europe i Bruges;

nr 13, av herr *Andersson* i Ryggestad, om vidgad rätt till statsbidrag för an-

skaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden;

nr 14, av herr *Fröderberg m. fl.*, om en rättvisare anpassning av hyror och bostadstillägg vid pensionärshem;

nr 15, av herr *Fröderberg*, om pension åt förre vägarbetaren Bränd Lars Persson;

nr 16, av herr *Nolin m. fl.*, om upptagande av cidertillverkning i landet;

nr 17, av herrar *Olofsson* och *Landgren*, om portofrihet vid insändande av deklarationsuppgifter till taxeringsmyndighet;

nr 18, av herrar *Jonsson* i Järvsand och *Andersson* i Alfredshem, om ändring av 3 § 3 mom. lagen om folkpensionering;

nr 19, av herr *Hansson* i Skegrie *m. fl.*, om undantag från tillämpningen av bestämmelserna om yrkesmässig

automobiltrafik för transporter av sockerbeter och betmassa;

nr 20, av herr *Östlund m. fl.*, om inrättande av fyra nya veterinärdistrikt;

nr 21, av herr *Persson* i Norrby, om införande av proportionellt valsätt vid landstingens val av ledamöter och suppleanter i hushållningssällskapens förvaltningsutskott; och

nr 22, av herr *von Seth m. fl.*, om nedsättning av inträdesavgifterna för nya telefonabonnemang.

Dessa motioner bordlades.

§ 27.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 11,24 fm.

In fidem
Gunnar Britth.